

VNÍMÁNÍ ČASU

orloj

z latinského *horologium*
orloista, orlojník

hodiny, hodinky

minuta, sekunda

z latiny: *pars minuta prima* = „část zmenšená první“;
secunda = „druhá“, tj. část té první zmenšené části

vteřina

z ruské řadové číslovky *vtoroj*,
počeštěno na *vteřý* (= „druhý“)

hodina

stč. *po malěj hodině, po dlúhěj hodině, v tu hodinu, v brzské hodině*
držet černou hodinku

ve stč. Životech svatých Otců: „(...) čtyři hodiny v noci spáchu a čtyři na modlitbách
klekáchu a čtyři děláchu (...)“ – ukazuje na nestejnou délku hodin.

hodina utvořeno od základu *hod* podobně jako *rodina* je od *rod*

Boží hod vánoční

Hodina orlojová

závěť z poloviny 15. století: „(...) mají se v lázni mýti hodinu orlojovou.“

dny v týdnu

slovo *den* –společné ide. jazykům, např. lat. *dies*, lotyš. *diena*, rus. *d'eň*, pol. *dzień*, čes.
den.

dnieti – „rozbřeskovat se“ (dnes rozednívat se), *dennicě* – „jitřenka“

stč. *týden, téhodne, témudni* – *tý(ž)* + subst. *den*.

úterý – ze staré číslovky *vteřý*, =druhý (rus. *vtoroj*).

sobota – z židovského *sabbat* = odpočinek, klid

latinské *feria* = sváteční, nepracovní den.

měsíce

- *pazdziernik* – pol. říjen

- sch. *srpanj* = červenec ; sch. *rujan* = září

roční období

vesna, léto, jeseň, zima

názvy jara: *podletí, vesna, jař (jěř, jaro)*

jarý = „letošní, čerstvý“; *jarý med* – letošní med, *jěřátko* – letošní jehně

vztah k času

slovanské *besěda*

maďarské *beszéd*

prázdniiti, čas prázdny, prázdnost, prázdňenie, krčemnik, posvěcennik

kratochvil(e), kratochvíliti